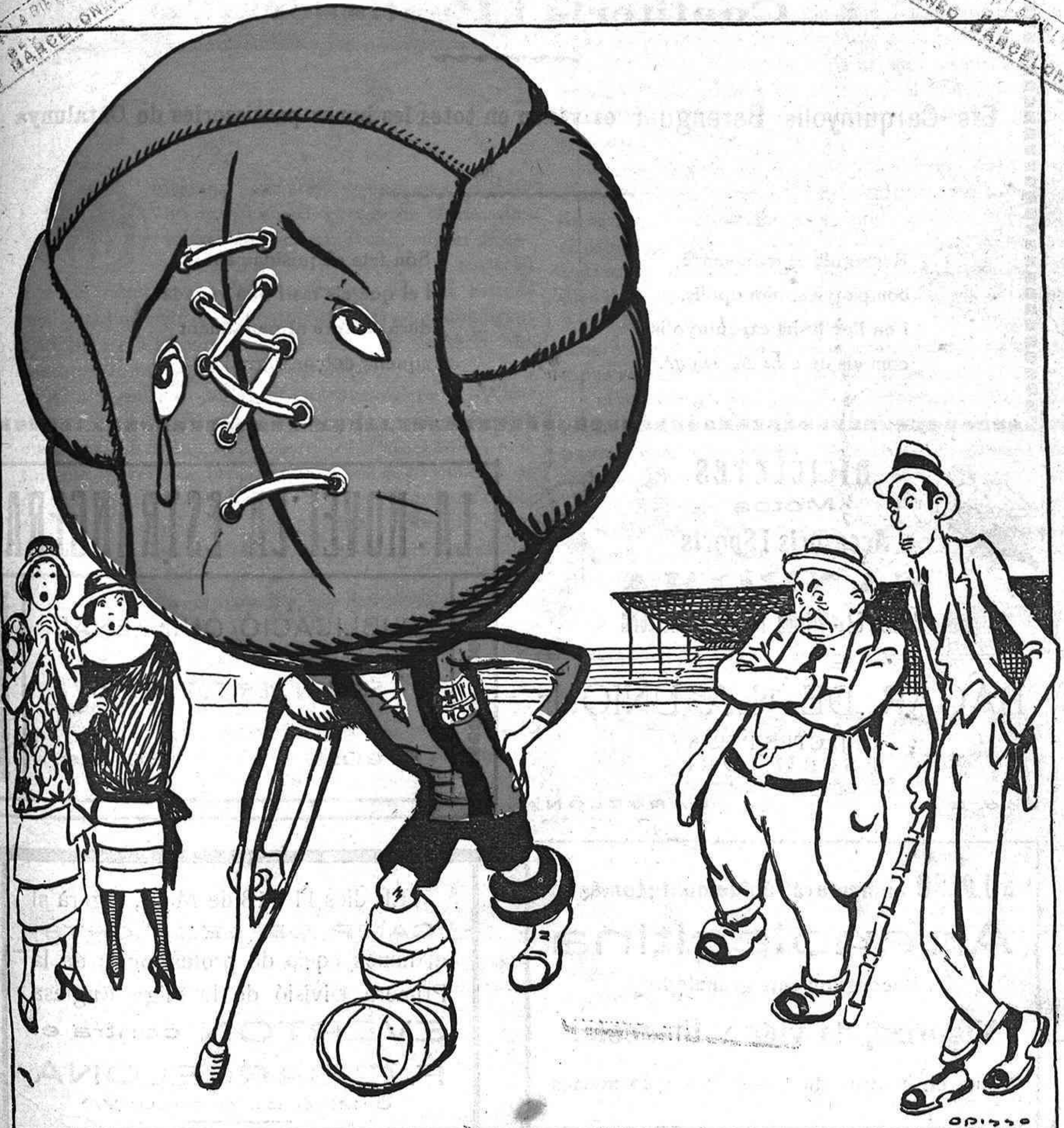

Barcelona 9 de Maig de 1924

L'Esquella de la Torratxa

Any XLVII Número 2357 15 cèntims — Atrassats, 30

SONATINA

La pilota està trista.
Què tindrà la pilota?

Amb tan mala carota
com avui mai l'hem vista.

Carquinyolis Berenguer

CALDAS DE MONTBUY

“LA CONFIANZA” Confiteria i Pastisseria

Els Carquinyolis Berenguer es vénen en totes les bones pastisseries de Catalunya

Resseguiu el món sencê,
companyies, monopolis,
i en lloc hi ha carquinyolis
com els de *Cân Berengué*.

Són fets exquisidament
i el que els tasti una vegada
durà sempre al pensament
aquella dolçor sagrada.

BICICLETES
Motos
Accesoris i Sports

SANROMA

Balmes, 62 - Teléfon 1445 A - BARCELONA

BAÇAR DE “LA UNIÓN”

OBJECTES PER A
ESCRIPTORI

Unió, 3

BARCELONA

SU PESO aumentará rápidamente tomando

Arrenolecitina

Reconstituyente granulado

Vigoriza, da vida y bienestar

Venta en centros de específicos y farmacias

DEPOSITO: Conde del Asalto n.º 68, Farmacia

LA NOVEL·LA ESTRANGERA

PUBLICACIÓ QUINZENAL

ES VEN PER TOT ARREU

Preu:

50 cts.

Els dies 11 i 18 de Maig, jugarà al
CAMP DE LES CORTS
el famós equip de professionals de la
Primera Divisió de la Lliga Anglesa
EVERTON contra el
F. C. BARCELONA
CAMPIÓ DE CATALUNYA

A les cinc de la tarda

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

Carta a l'amic forà

ertament, car amic, aquest mes de Maig no és solament el mes de Maria, sinó el mes de tothom. Tenim curses de cavalls, tenim en marxa tots el teatres i tots els *cines*, tenim la perspectiva de dos viatges reials, tenim els grans concerts del «Liceu», tenim braus i futbol. Però no vinguis. Barcelona et deixaria una amargor de boca que et vui estalviar.

«La inquisició ha estat restaurada per a aplicar el turment a Barcelona. L'atormenten amb pics, amb malls, amb barrens, amb màquines perforadores, amb tots els aparells de turtura que abans es destinaven an els heretges, i ara s'apliquen a Barcelona, sens dubte en penitència dels seus llargs pecats. Sembla que li diguin: «Té, pel teu anarquisme. Té, pel teu catalanisme. Té, per la crema dels convents. Té, per les vagues. Té, pels atemptats. Té, per les teves nits vicioses. Té, pels teus mil llocs nefans. Té, per no creure en lo que vol fer la teva felicitat». I la martiritzen a les Rambles, i la maltracten a la Plaça de Catalunya, i l'aturmenten a les Rondes, i la torturen en les barriades. No hi ha cap centímetre de la seva carn, on no hi hagi penetrat un instrument penetrant o contundent. Si la poguessin girar la girarien els seus botxins, com a un Sant Llorenç, per a continuar el martiri de Santa Barcelona.

«Sobretot a la Rambla és on el torment s'ha agafat amb tossuderia i fúria. Posen unes parets de fusta, i comencen l'espellifament i la trituració, i la direcció, i el descobrir tot el seu sistema nerviós i vellós i arterial. Quan ja han terminat l'operació, i creiem que la tortura és acabada, i han tret les parets de fusta, i la gent comença a caminar, inesperadament, altra volta tornen a picar i fer destroces. I això arreu de la ciutat. I això dies i mesos. En Maragall, tenia una oda començada que no podia acabar mai. Doncs les empreses tenen una obra començada que tampoc acabaran mai.

«Això fa que Barcelona sigui la ciutat més bruta, més pudenta i més tronada de totes les ciutats. I en-

debades cercareu per les afores llocs grats [i] pulcres que compensen de la brutícia urbana. Aneu a Les Planes, per exemple, on penseu trobar-hi pinedes i fonts i recons vergilians. De pins i de fonts, en trobeu, naturalment, però de pols encara n'hi ha més que a la ciutat, a sota de cada pi una ampolla trencada i vidres i caps de llauna, i al costat de cada font, diaris, i ossos, i més vidres, i cendres, i pedres cremades.

«Som el país de la pols i del fang i del tros de diari, i del vidre trencat, i dels camins amb roderes, i de les pedres cremades. A la ciutat envegem el camp, i al camp desitgem la ciutat. La ciutat ens l'embruten, i el camp l'embrutem nosaltres. I així, passem els dies de feina plens de fàstic, i el diumenge, al tornar de fora, maleim la mala pensada que hem tingut de creure que la naturalesa seria una cosa neta i còmoda, sense metros, canyeries, asfalts, ni tramvies...

«Perdona les curses, les vetllades teatrals, els concerts, i els viatges reials. Barcelona està passant aquella edat, que en els adolescents en diuen l'edat ingrata, perquè els hi surten grans, i eczemes i una lletjor que no se la poden treure de sobre. Segueix en el teu poble, on encara hi haurà algun recó, on no es facin obres com a les Rambles, ni costellades com a les Planes...

PARADOX

La bona errada

Les errades són la desesperació dels escriptors novells, que es creuen que tot l'article queda fosc. Però, apart dels autors, que se n'adonen, les errades acostumen a no ésser perceptibles pels llegidors. De manera que així com a primera vista sembla que les equivocacions tipogràfiques són nocives, resulta que, ademés de no perjudicar a la lectura, són benèfiques perquè serveixen per a que es guanyin la vida aqueixos homes pacientíssims que s'anomenen correctors de proves.

Nosaltres, ens estimàvem les errades per això, perquè servien per a que es guanyessin la vida un quants pares de família, i perquè ens feien gràcia, havent-hi errades que semblaven acudits. Però ara, el nostre eternament per les errades ha crescut, d'ençà que

hem sabut que han contribuït, també, a conservar el pa de la família d'un honorable professor.

La sorpresa

Quan don Anfós Sala, junt amb altres nous diputats provincials va anar a l'Universitat Provincial, per a pendre possessió, o per a pendre mesures, o perquè sí, per a passar l'estona, el senyor Segalá, que és professor de grec, feu d'acompanyant. El senyor Segalá, els va portar a la sala de projeccions, i, com a bon grec, el senyor Segalá volgué iniciar-los amb el retrat del senyor Sala, el qual, al veure's en la pantalla, digué tot enternit:

—Ail Aquest sóc jo!

Les aceres, els ulls de poll i el poagre

Es quins no gosen del privilegi de tenir ulls de poll i els quins no frueixen de les delícies del poagre, ignoren la relació íntima i perfecta que hi ha entre aquestes dolences i les aceres. I ja que el Directori és poc menys que inviolable, i de les pàtries grans i xiques no és prudent parlar-ne mica ni gota, esbravem-nos amb les aceres, que dient mal d'elles i critiquejant-les, no passarem per mals espanyols, ni ens assenyalaran amb el dit com enemics de Catalunya.

Es probable que el qui va inventar les aceres ho fés amb el sa intent de que tinguessin un lloc de preferència els humils vianants que transitaven pels carrers. No hi ha pas dubte que les aceres són més antigues que els empedrats, car als carrers tot just oberts lo primer que s'els hi fa, per tal de treure'ls-hi l'aspecte de camí ral o carretera, és col·locar-los-hi vorades (bordillos). Així la primera mostra d'urbanització d'un carrer és tenir aceres, pas pels quins van a peu, lloc per a resguardar-se de les rodes, del bestiar i dels carreters mal intencionats, xòfers esbogerrats i altres animals perillosos, adversaris decidits i irreconciliables dels pobres que anem a peu.

Però com el pensament recte i virtuós dels inventors sempre es torç i es devirtua a la pràctica, les aceres de Barcelona constitueixen avui un lloc d'utilitat de tothom menys pels seus legítims usufructuaris, els caminants. I quan és un que té ulls de poll o poagre, bé pot dir-se que són camins de turment insoportable aquelles llenques de terreny privilegiat.

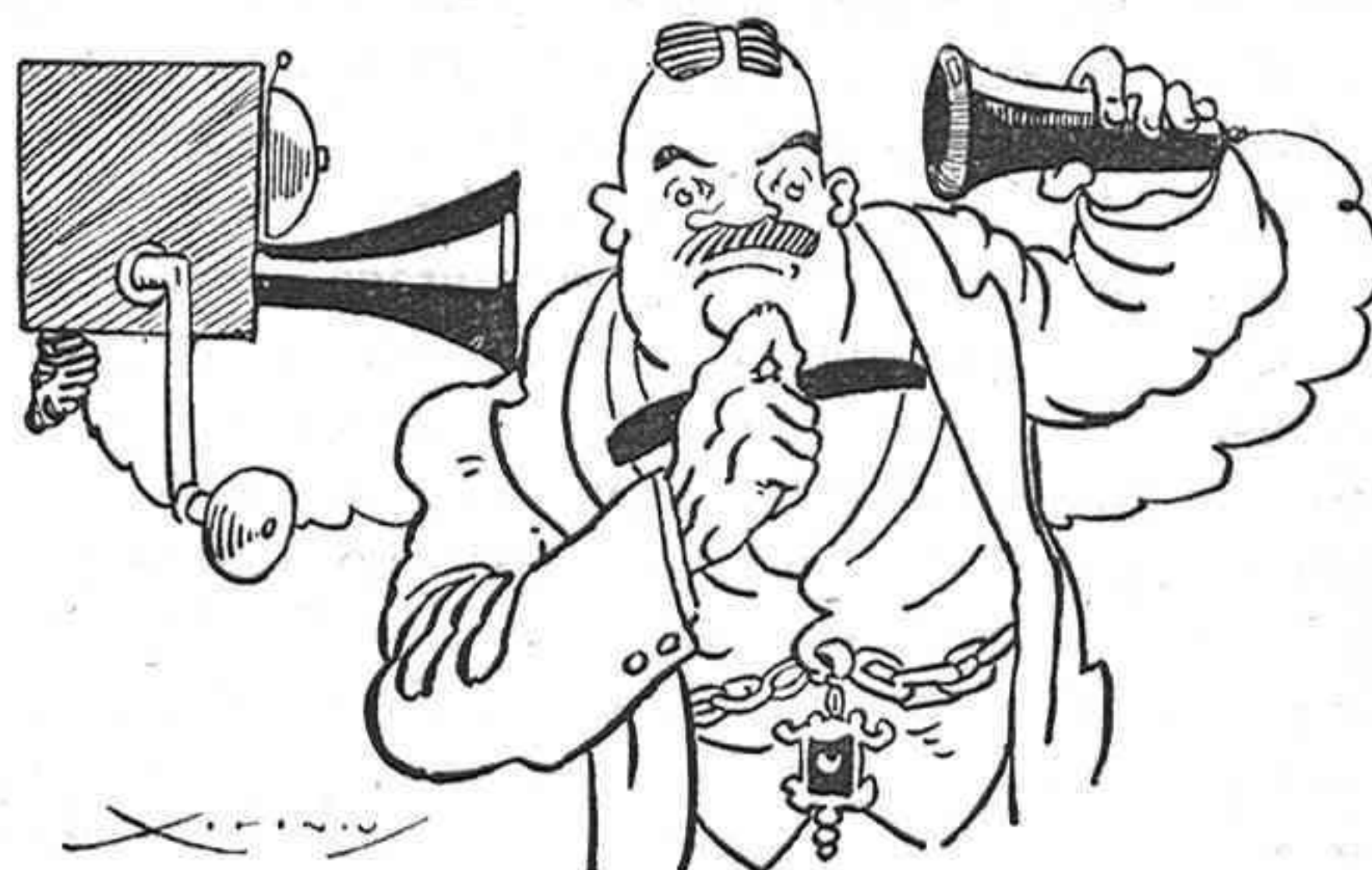
L'estat del paviment i de les aceres de Barcelona és vergonyós, indigna i ofensiu. I en tal forma, convidar als forasters a Exposicions, a fires i a festes és falta de seny, de bon sentit i de decor ciutadà. Suposeu l'efecte que causaria al qui el convidessin a una *soirée*, trobar-se en una casa bruta, rònega, on les sales semblessin quartos de mals endreços, sillons esbotzats, cadires coixes, cortinatges plens de parracs,

UN DINERET PER A LA SANTA CREU

—Que té voluntat?

—Voluntat sí, lo que no tinc és el dineret!

«HOY LAS CIENCIAS ADELANTAN. .»

—Té, fins per telèfon m'atraquen!

llums que no cremen, alfombres esqueixades per on s'hi esllavissessin els peus, sostres farcits de trenyines, miralls esquerdatats i sense llustre, piano desafinat, servei amb espartenyas i arremangats de braços, el *bufet* amb la pisa llefiscosa, tes copes entelades de greixum, els vins agres i servits en garrafes espartades, cobertes de pols i brutícia, etcètera, etcètera. Hi ha qui puga agrair un convit de tal naturalesa? El primer comentari seria: que el qui no pot, no sap o no vol donar una recepció digne dels hostes que han de concorre-hi, val més que no la dongui. Lo contrari és una burla, un insult, un escarni o una bogeria.

Tornem, doncs, a dir-ho, perquè mai s'haurà dit prou: els paviments i les aceres de Barcelona són indignes d'una capital. I repetim-hi la nostra: qui té ulls de poll o pateix poagre i no disposa de cabals per a anar en cotxe, pateix un martiri al deambular per aquesta terra. Sols els quins, per desgràcia, ho hem experimentat pràcticament, sabem les sotregades nervioses que es reben al decantar un peu malalt, al rellicar de punta, a l'ensopegar de taló, per lleu que siga el desnivell. No hem de ponderar, doncs, el sofriments que hem de aguantar amb els alts i baixos que ofereix la mala col·locació de les llambordes de les

aceres. I què hem de dir de les de l'Eixample, d'aquesta part de la ciutat nova de que en fem tan bell plat als forasters? Quina irregularitat! Quines diferències! Quin mostruaril! Edificis amb acerres completes, altres a mig fer, altres en projecte; aquestes trinxades, aquelles trontollant, amb llosetes bellugadisses. I de tant en tant, per a arrodonir la cosa, uns *trapillons* de les Empreses d'aigua o de gas que sobriuen tres o quatre centímetres de paviment, o bé amb la portelleta arrancada, que durant mesos i mesos ofereix la boca oberta als descuidats perquè puguin ficar-hi un peu i trencar-se una cama.

Les Companyies canalitzadores s'esmeren tant com poden en deixar malament els carrers, perquè l'Ajuntament és benigne i resignat amb elles, tant si governen els blancs com els negres, i com el públic s'accontenta amb maleir-les, elles van fent la seva. D'altra banda, hi han carrers que semblen una escalinata: hi han acerres, tocant-se unes amb altres, que tenen diferències de nivell de cinc o sis dits de gruix. És de creure que quan els propietaris ordenaren construir-les s'acomodaren a la rasant que l'arquitecte municipal va senyalar-los. Si així no fos, per què ho toleraven? Que no és estrany, no, que a la Casa Gran s'equivoquin d'uns quants centímetres, perquè algunes vegades han donat també alineacions equivocades, i s'han edificat cases que surten de la ratlla normal. Exemple: la banda esquerra de lo que fou carrer

del Pont de la Parra, quals construccions han sigut derrocades per la Reforma, car avençaven un metre (una friolera!) dins del carrer en projecte.

Altra de la causa defectuosa del pavimentat és el poc seny en l'ordre de les obres públiques. A lo millor es fa un empedrat nou i als pocs mesos s'obra la claveguera, i com l'empresari dels treballs subterranis engega les pedres en renou i, per regla general, quan les torna a lloc ho fa tan malament com pot, hi deixa uns alts i baixos igual que la mar en dia de temporal. Potser de vigilar això no hi ha qui se'n cuidi, i els vianants sols tenen el recurs d'apostrofar i mal parlar de l'Ajuntament, mes com una maledicció mai fa l'efecte d'una garrotada, els administradors del poble segueixen tan trempats.

Els quins fruim de poagre i ulls de poll sentim també els efectes d'aquell altre abús que en diuen *vados* o pas per a carruatges. En aquells temps que hem aconseguit i que no hi havia tanta civilització com ara, qui volia ficar un cotxe a casa o al magatzem utilitzava una petita rampa de fusta, de *quita y pon*, que feia la seva servitut. Amb aquell senzill dispositiu no es mutilava l'acera. Pel qui tenia cotxe era una petita molèstia, però resultava un de molestat per cada mil beneficiats. Avui, com no hi val la llei de les majories i domina la gent d'auto, burgesos i magatzemistes desnivellen les acerres per a encauar cotxe i camions a les cases llurs. Abans, quan hom veia que posaven aquell

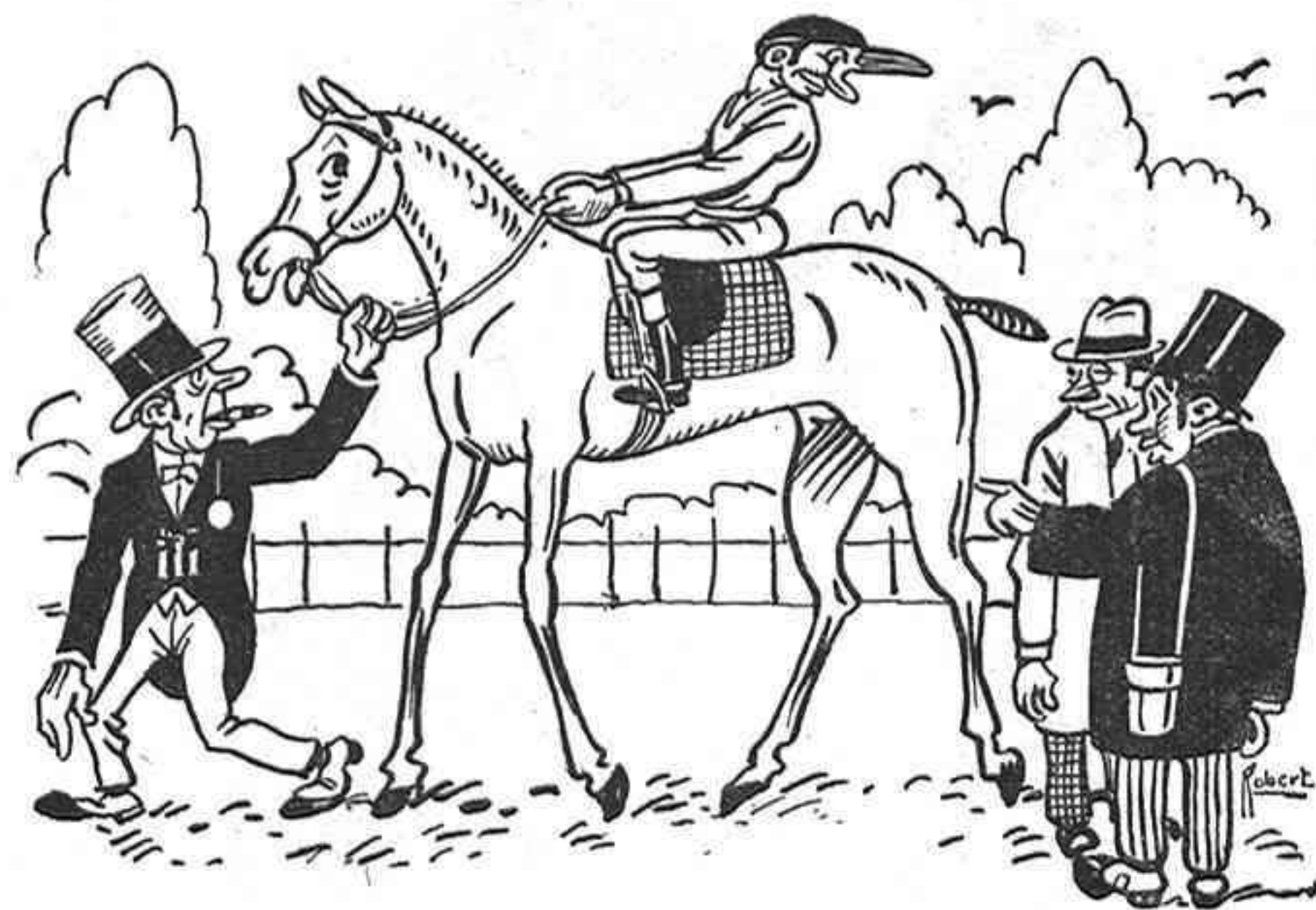
MAIG

El nol.—Lo que no entenc és que tingui res que veure la comunió amb allò de que «Pel Maig cada dia un raig!»

LA RIQUESA

—Mirí si en són de rics els Recolons,
[que mengen patates cada dia!]

CONCURS HIPIC

—Mirí, veu aquell senyor? Cada
any se'n endú una copa!
—Carai! Deixem cordar l'ameri-
cana, doncs!

trastet de fusta ja es prevenia per a atravessar una entrada, però avui, sense avís previ, quan procures posar els peus planers a l'atruessar un vado, ja tens un auto al damunt que et topa de ple a ple, i, si no restes esclafat, el simpàtic xòfer t'acaba d'esfereir amb una trompetada de bocina que té totes les apariències d'una riallada burlesca i grotesca.

Remeis? Només n'hi hauria un. Obligar als senyors de la Casa Gran a transitar, a peu i descalços, tres o quatre hores diàries pels carrers de Barcelona, amb uns quants faritzeus al darrera armats de bones vares de freixa, per a ajudar-los a aixecar-se si tinguessin la pena de caure o fer-los anar a bon pas si s'ensopessin pel camí.

KIKU KAMAMILLA

El secret

En un teatre del Paral·lel on s'hi representava una sarçuela anomenada *Sol de Sevilla*. A la nit i en plena representació. Poca gent a la sala. N'hi havia més a l'escenari, però molta més. Fins els pocs de les butaques s'estranyaven de veure'n tanta.

En una de les escenes del primer acte un dels actors s'apropa a un altre i li diu unes paraules a l'orella: es tracta d'un secret d'amor. Però l'altre, que en l'obra representa a un andalús, digué amb un marcat accent del Poble Sec:

—Ya puedes hablar alto, hombre.—I, senyalant la soletat de la sala d'espectacles! — Si estamos solos!

Un conspirador

Aquest és un jove que ens ve a trobar tot amoinat. D'ell sabem que és bon noi, que no manca un dia a l'oficina, que creu en Déu i en tot lo que s'ha de creure, que respecta als pares, a les mares i a tot lo que hi ha respectable, que per a ell ho és tot. Tan sols té un defecte aquest jove: és poeta.

Avui ens ha vingut a trobar molt amoinat:

—Necessito un passaport per a anar a França.

A nosaltres, francament, ens ha entrat una gran por.

—Que potser estàs complicat amb lo de l'Exprés d'Andalusia?

I ell ens ha tranquil·litzat.

—No, home, no! Es que he guanyat un premi als Jocs Florals de Barcelona... que aquest any es celebren a Tolosa!

Els Jocs Florals de Barcelona

Tothom sap que enguany els Jocs Florals de Barcelona es celebraren a Tolosa, per invitació expressa de l'Acadèmia del Gai Saber de dita ciutat en el sisé Centenari de la seva fundació.

Heu's aquí els actes amb que l'Acadèmia dels Jocs Florals de Tolosa ha celebrat tan grat esdeveniment: 30 d'abril.—A les 5 de la tarda, cavalcada dels estudiants reproduint les que es feien el segle XVI. A les 8'30, retreta, marxa de les antorxes i representació al Teatre del Capitoli del drama regional de Clapier *Aélis*.

1 de maig.—Diada de la Llengua d'Oc. A les 10 del matí, reunió de l'Escola Occitana; a les 2 de la tarda sessió acadèmica i lectura de poesies premiades. A les 5, inauguració d'una làpida a la casa de Vestrepain. Inauguració de la làpida donant el nom d'Avin-

SENYORETA MARIA ELVIRA GUASCH
Reina de la festa dels Jocs Florals d'enguany

guda de Frederic Mistral a la Grande Allée. Els felibres de tot el Migdia portaren flors als monuments dels poetes morts. A les 8, banquet felibrenc de l'Escola Occitana.

2 de maig.—A les 10 del matí, inauguració d'una làpida a casa del poeta Rességnier. A les 2 de la tarda, sessió acadèmica a l'Hotel Assézat i de Clemència Isaura. Concurs dels premis a la virtut. Lectura de poesies. A les 5, recepció de l'Acadèmia dels Jocs Florals i dels seus convidats. A les 8'30, vetllada al Teatre del Capitoli.

3 de maig.—A les 10 del matí, missa a la basílica de la Deurada, cantada per la «Schola Charles Bordes», amb una allocució de l'Arquebisbe monsenyor Germain. A les 2 de la tarda, festa de les Flors, presidida pel general Castelnau. Elogi de Clemència Isaura per Henry Bordeaux. Lectura de poesies premiades i distribució de premis. A les 6'30, banquet ofert per l'Acadèmia dels Jocs Florals.

Diumenge, 4 de maig.—A les 2 de la tarda, Jocs Florals de Barcelona. Es celebraren a la sala de Festes del Capitoli, amb una nombrosa concurrència. Hi havia En Francesc Macià i molts coneguts literats

catalans. Hi havia també adhesions de moltes entitats de Catalunya.

La choral «Deodat de Severac» entonà un chor en català, i la festa fou inaugurada.

El vicari general de Perpinyà, en absència del president del Jurat, P. Antoni M. Marcet, abat de Montserrat, va llegir el discurs presidencial d'aquest. El secretari, Xavier Boufill, «Jordi Català», va llegir la Memòria.

La Flor Natural va ésser guanyada per el Mestre en Gai Saber Joan Maria Guasch, amb la seva col·lecció de cinc poemes «La Flor Vermella». N'és Reina de la Festa la filla del poeta, Na Maria Elvira.

Els dos accésits foren guanyats per En Jaume Rosquelles Alesau, per les seves poesies «Balada de Corpus» i «Dues gloses».

L'Englantina d'or va guanyar-la Mossèn Antoni Navarro, Mestre en Gai Saber, per la seva poesia «Englantina de set fulles», i l'accésit an En Lluís Bertrán i Pijoan pel seu poema «La Primavera».

La Viola fou concedida també a Mossèn Antoni Navarro, per la seva col·lecció «Oracions». L'accésit fou per En Josep Maria Casas de Muller, pel seu «Poema de Fra Garídamnat».

La Copa (premi de prosa), fou adjudicat a don Joaquim Cabot, per la seva composició «Una nit al desert». Els accésits foren pels joves Tomàs Roig i Llop i Josep Roure i Torrent.

El premi extraordinari dels mantenedors fou guanyat per l'Adrià Gual. El segon premi es concedí a Carles Fages i Climent.

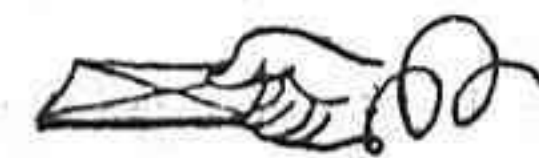
El premi Fastenrath fou concedit al doctor Roig i Raventós, i el premi Concepció Rabell el guanyà Mossèn Llorenç Riber.

La major part de les composicions premiades foren llegides.

El senyor Rodergas va llegir el discurs de gràcies del mantenedor En Ruíz i Porta, qui va ésser correspost per M. Francois Tresserre en nom de l'Acadèmia dels Jocs Florals.

Finalment va usar de la paraula el mantenedor senyor Puig i Altonso, qui donà efusives gràcies a l'Acadèmia dels Jocs Florals de Tolosa.

Les festes de Tolosa d'enguany foren unes restasses de debò, d'aquelles que valen la pena de veure's.

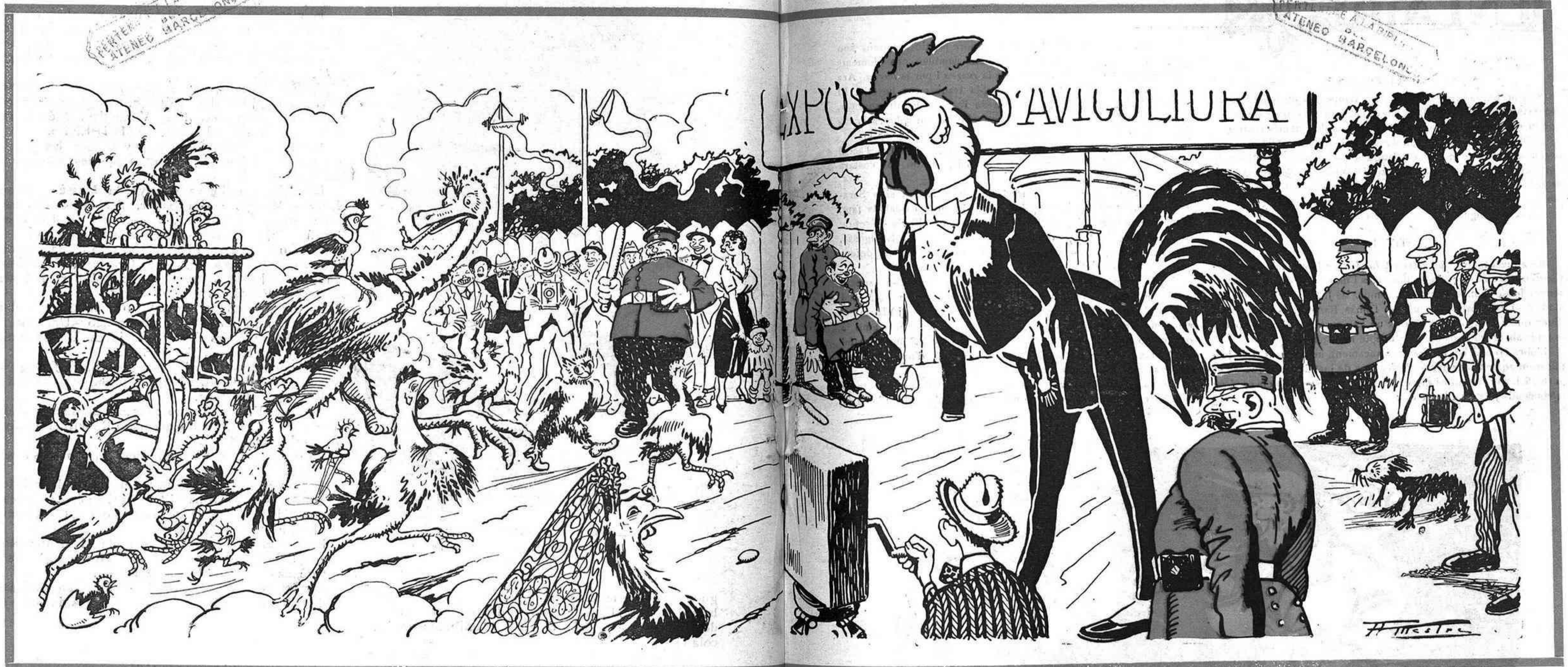
En Fèlix de Pomés

En Fèlix de Pomés és un jove pintor amic d'aquesta casa, que acaba d'inaugurar una exposició de pintures i dibuixos a les «Galerías Areñas».

En Pomés és un temperament inquiet, errabunde, nerviós, sensibillíssim. I un temperament senyor, aristòcrata. Això, l'aristocràcia, l'hem d'eleva a virtut, avui com avui, perquè no abunda gaire.

Totes aquestes condicions s'adverteixen en els dibuixos i pintures d'En Fèlix de Pomés, sobretot la sensibilitat, que de tan fina, de tan aguda, arriba a adquirir qualitat de bellesa pictòrica.

DIA DE INUGURACIO

El gall.—Em sembla que de tot aquest bestiar que ve, hi na poca cosa aprofitable.

:: GLOSSARI ::

ESCOLA DE TAUROMÀQUIA

Aquesta escola de tauromàquia a que ens referim, no paga contribució, la contribució aquella que suposem paguen totes les escoles tauromàquiques. I consti que això no és una denúncia, ja que nosaltres, entre altres moltes coses, som enemics de la contribució.

Aquesta escola de tauromàquia està instal·lada a les taules de la terrassa del *Lion d'Or*. Es, com si

diguéssim, una escola de quota. Si es tractés d'una taverna i no del *Lion d'Or*, ja seria una escola sense importància, sense categoria i fins... sense escola. Però, sortosament, no passa així. Alegrem-nos-en. Alegrem-nos-en i expliquem perquè la terrassa del *Lion d'Or* és una escola de tauromàquia.

Tu, una bona tarda—és a dir: una tarda en que hakis dinat bé, no t'hakis barallat amb la dona, ni t'hagin presentat cap factura al *cobro*—et decideixes a pendre cafè, però no a casa—que el cafè pres a casa ja no té importància—sinó al Cafè. Un cop decidit an això, tindràs la feina d'escollir el lloc on tu et disposes a beure aquesta mixtura gairebé

negra que algú es pensa que és cafè. Llavors t'asseus a la terrassa del *Lion d'Or*. El Miquel et preguntarà què vols beure—que ho pregunta a tothom—i tu li diràs que cafè. A la terrassa del *Lion d'Or* hi trobaràs una mena de gent, asseguda com tu i com tu prenent cafè. Tu et pensaràs que són persones qual-sevols, però t'equivocaràs: són *toreros*. *Toreros* o aficionats a *torero*, o amics de *toreros*. Tu els miraràs i no diràs res. No dir res, moltes vegades, vol dir molt. No enténs en *toros*. I com no enténs en *toros*, faràs com aquell, com aquell que no sabem qui era: no t'hi amoinaràs gaire.

No t'hi amoinaràs gaire, però acabaràs per enten-

dre-hi. Sentiràs a dir que un *toro* és *cornigacho*, o *corniastillado*, o qualsevol altra mena de *corni*, que n'hi ha de totes menes i per a tots els gustos. Sentiràs a dir que és *marrajo*, —i a tu et sabrà greu que motegin així a la pobra bestiola—i que és *ojo de perdiz*, u *ojo* de qualsevol altre animaló dels que mai han tingut massa amistat amb els *toros*. I t'enteraràs de que, per a anar bé, se'ls ha de clavar una bona pica de *castigo*, i de que, al matar, t'has d'*empapar los dátiles*.

I t'enteraràs de tantes cerimònies i maneres, que al cap de poc ja seràs més *torero* que el Belmonte.

LICEO

S'ha acabat la breu—massa breu—temporada de *Ballets russos*. Aquesta visita de Sergi Dhiaguilew, ha sigut una festa de bellesa que ens ha apartat de l'avorrible vulgaritat dels demés teatres.

L'últim ballet que ens han donat ha sigut *Dafnis i Cloe*. Aquesta obra s'aparta de les característiques que integren les altres que ens ha servit la companyia de Sergi Dhiaguilew—*Sheherazade*, *Sol de la nit*, *El príncep Igor*—és a dir: la seva valor dinàmica,—element primari de la dansa—s'ha convertit en una valor estàtica.

Es, com si diguessim, una dansa en un fris.

TIVOLI

En aquest teatre s'ha estrenat *La Virgen Capitana*. *La Virgen Capitana* és una sarçuela en dos actes i un epíleg que ha escrit el senyor Josep Ramos Martín—una mena de J. M.ª Folch i Torres de Madrid—i ha musicat el mestre Tomàs Barrera. Aquesta obra diuen que a Saragossa va obtenir un èxit sorollosíssim. Això ens fa tenir als aragonesos en un concepte molt pobre.

L'obra no està bé. L'obra és, francament, un disbarat i la justificarem aquesta afirmació. Però abans de justificar-la, que se'ns permeti fer unes petites digressions. En aquesta sarçuela es glosa la coneguda jota qual lletra diu:

*La Virgen del Pilar dicé
que no quiere ser francesa,
que quiere ser capitana
de la tropa aragonesa.*

Els tres elements principals del folklore poètic aragonès son la *Pilarica*, la *suegra* i la *burra*. No ens semblen uns elements molt poètics, però, en fi, passem per la *suegra* i per la *burra*. Ara lo de barrejar-hi a la Verge ens sembla francament herètic. El mite de la Verge és de pau, tendresa i amor. Es de suposar, doncs, que la Verge no tenia sentiments bèl·lics, ni volia ésser capitana de cap tropa.

Posat això en clar, passem a l'obra. El llibretista situa l'acció durant el segon siti. Fem una mica d'història, que no ens costarà res fer-la.

El dia 20 de desembre de 1808, el general Lanne sitia Saragossa. Aquest siti dura dos mesos justos, durant els quals la fam, la misèria, la pesta, s'apoderen de l'heroica ciutat. El vint-i-sset de gener de 1809, les tropes del general Lanne entren a Saragossa, però es passen tres setmanes lluitant als carrers amb els defensors de l'heroica ciutat.

Es de suposar que l'heroica ciutat devia presentar un aspecte tristíssim, ja que la fam, la misèria i la pesta no han sigut mai motius d'alegria. Doncs, bé, el senyor Ramos Martín (J.) fa intervenir en l'acció una comedianta que ha anat a Saragossa amb la seva companyia. Home, per l'amor de Déu, senyor Ramos Martín!

Tot això està amanit amb un diàleg rampló, d'una comicitat grollera, d'un patriotisme depravat i cursi.

La musica no té cap valor: és confosa, pobra d'instrumentació i de línia melòdica. El sastre ha vestit a uns galans del 1808 a la

A L'OLIMPIADA

—Me'n vaig a l'Olimpiada a jugar.
El mosso, apart.—Quin senyoret més curridu!

moda de l'any 1830. Aquelles levites, senyor sastre, havien d'ésser fracs! Del decorat, una decoració d'En Castells, molt entonada de color i justa de dibuix es salvà del naufragi.

Al senyor Garcia Romero, tenor, li recomanem una mímica més prudent, més discreta. La que té no va enlloc.

Bob

FUTBOL

A San Sebastià el *Barcelona* perdé davant de la *Real Unión de Irún*, el partit de desempat que havia de decidir, entre ambdós clubs, qui devia disputar al *Madrid* el títol de campions d'Espanya.

I el *Barcelona*, que posseeix totes les condicions per a ostentar-lo dignament, perdé vergonyosament, no altra cosa representa el resultat desfavorable de 6 a 1, perquè els jugadors —sortosament hi hagué honroses excepcions— no recordaren en aquells moments que defensaven, no solament els gloriosos colors d'un club de brillant història, sinó també que eren els representants d'una regió que en ells havia dipositat tota llur confiança en la victòria.

I oblidar una i altra cosa, és altament censurable. Ho diem com a deportistes i com a catalans,

Meteor de Praga - Unió Sportiva

Els dos partits jugats entre aquests clubs, han posat de manifest de lo que és capaç l'entusiasme dels nois de Sans, quan es troben amb equips, que, com el txec, dominen tota la tècnica del futbol. Davant del millor joc dels del *Meteor* els «unionistes» posaren a contribució llur voluntat i fe, que els portà a un empat a dos *goals* el primer dia i a una victòria per 2 a 1 el segon.

ATLETISME

Al camp antic del *Barcelona* es celebraren diumenge passat els campionats atlètics de Catalunya.

Si no de públic, aconseguiren un èxit d'organització i de resultats, ja que foren establerts nous records de Catalunya en les proves de salts amb pètiga i llençament del disc per En Fleiter; relleus de 4 per 100 i 4 per 400 per l'equip del *Barcelona*; 800 metres llisos per En Pons; triple salt per En Roca i llençament del pes per En Nin.

Molt bé, nois!

BOXA

Tots sabem que En Denain és un dels millors boxejadors que ens han visitat; però també sabem que el nostre rei del k. o., En Gironés, és capaç de grans coses, encara que presentin tantes dificultats com la de poguer guanyar an aquell, considerat com un «as» de la boxa. Podrà aconseguir-ho? El dimarts, dia 13, al «Circo Barcelonés» es celebrarà aquest [combat] i s'encarregarà de demostrar qui és el millor.

Nosaltres els hi aconsellem que no hi faltin si volen presenciar una lluita disputada.

FERRÀN

A PAGÈS

—Més val que no li portem el gall a l'Exposició, que potser se'ns amagriria. Així, aquest istiu en farem pagar quinze duros!

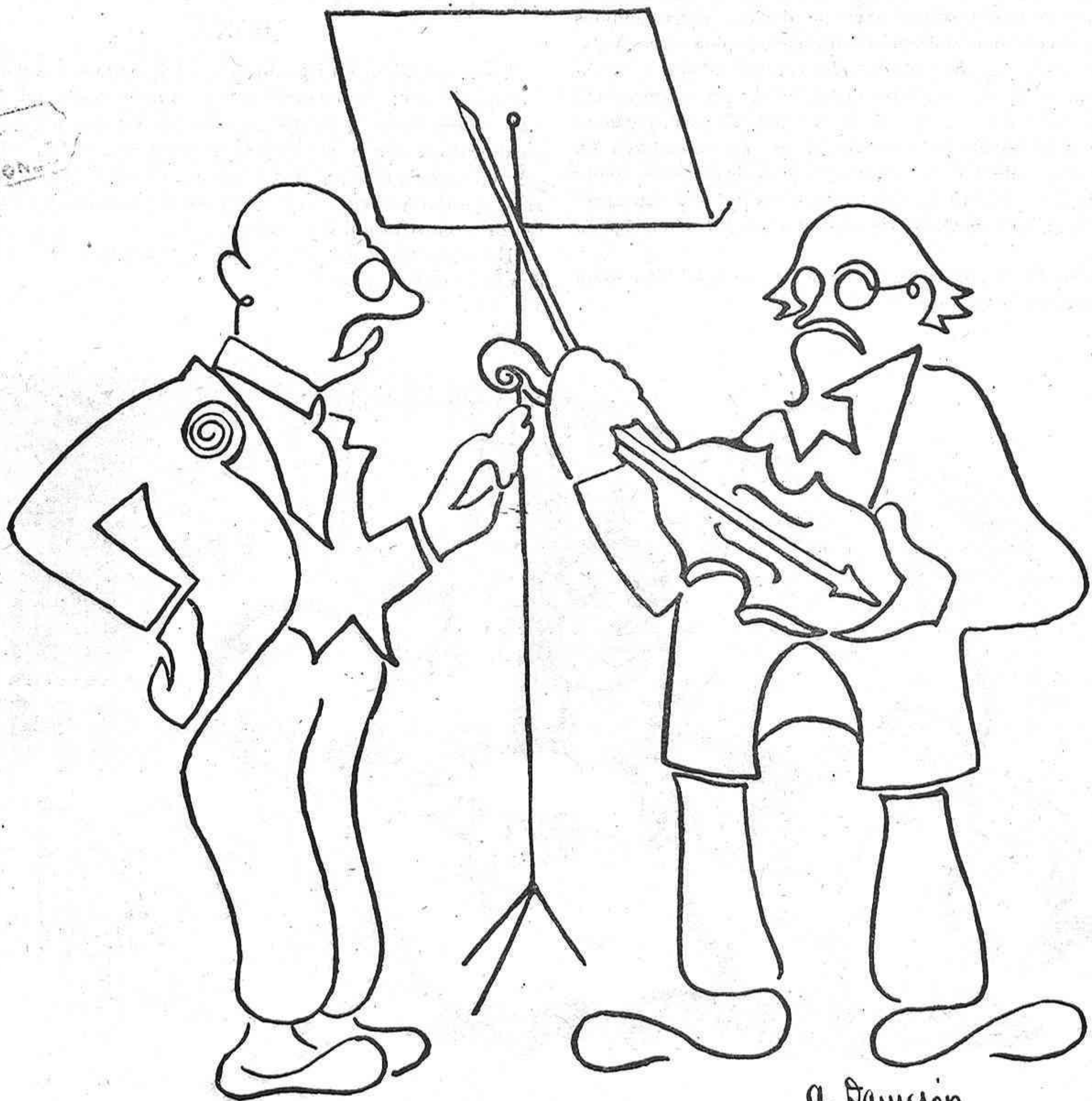
COSES DEL TEMPS

A les «Galerías Dalmau» s'és obert la III Exposició del «Saló dels Evolucionistes», en la qual hi estant representats tres escultors i quatre pintors: són els primers l'Apeles Ferrosa, En Josep Grañé i En Joan Rebull, i els segons En Ramon de Campmany, l'Antoni Canadell, En Julià Castedo, En Josep Mompou i En Joan Serra.

Jo no sé pas a on evolucionen aquests *evolucionistes*, perquè o bé hi lluco poc o fa un gratat de temps

que no es mouen gota; i és tant trist veure la joventut aturada! Ara no se'n adonen de que no van enlloc, però quan tinguin anys i experiència s'estiraran els cabells d'haver volgut fer marrada per anar al temple de l'art. També és quasi quasi un *evolucionista*, encara que de més volada, En Josep Aragay, qui exposa a les «Galerías Layetanas» bon nombre de pintures d'aquestes que en diuen *modernes* els seus autors, i quatre amics que els hi fan el caldo gras en lletres de motllo i tot.

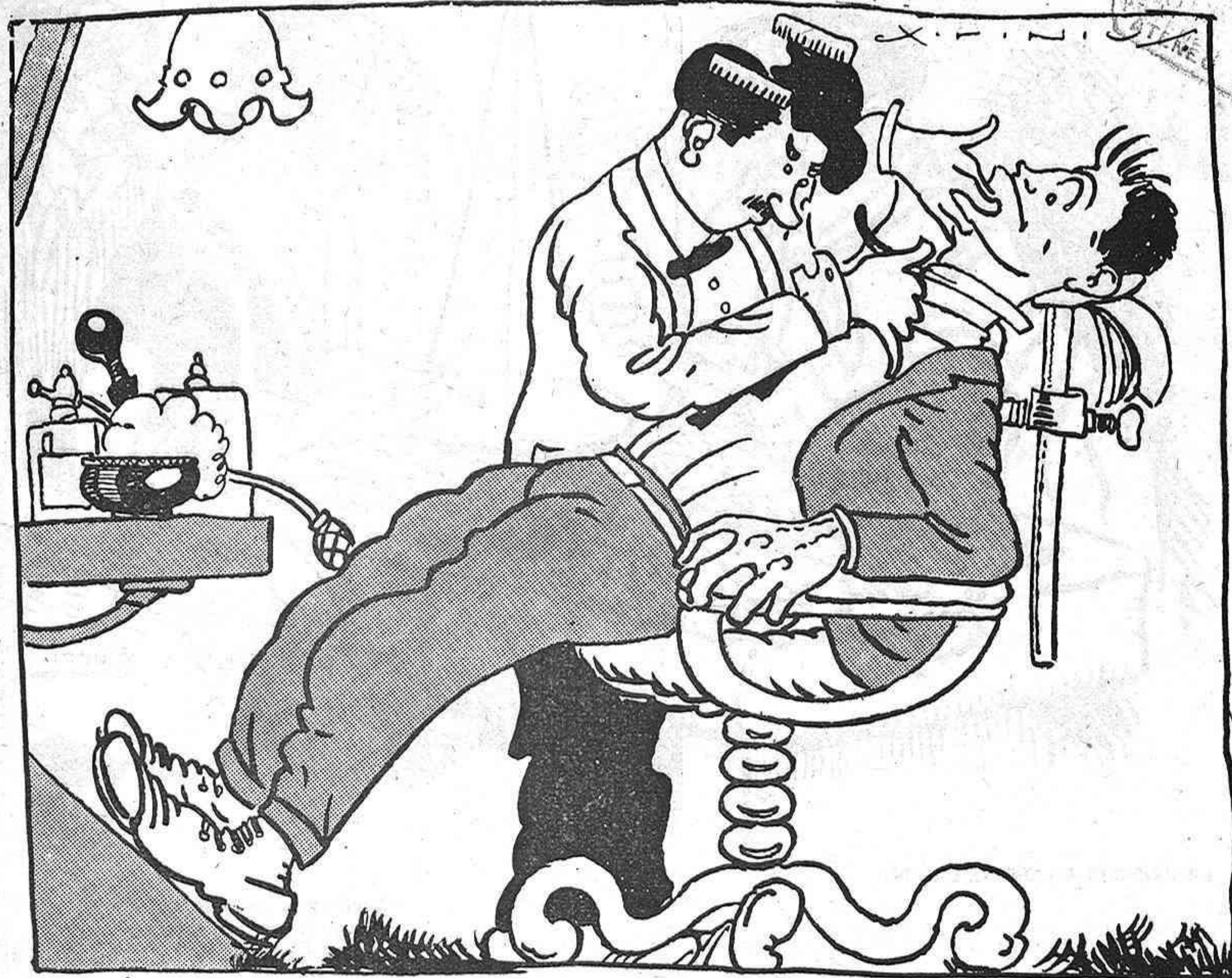
L'Aragay, que és un bon ceramista, que coneix el dibuix i l'art decoratiu, s'empenya en fer entrar el clau per la cabota; ell vol ésser pintor tant si com no, i pintor personal i d'empenta; però els colors se li revoltent i no el deixen triomfar. Què hi farem! Cadascú neix amb la seva planeta. Si En Miquel Angel s'hagués dedicat a la *poteria* artística, estic segur de que no l'hauria fet tan bé com els *frescos* de la Capella Six-

A. Damascó

EL NOU RIC

—Tocaré amb aquest Stradivarius que té més de trescents anys.
—Caram! Ja procuraré que els convidats no se'n adonin de que és tan vell!

MOMENTS CRITICS

—Veurà, de quin equip forma part vostè?

tina; en canvi a l'Aragay li succeeix al contrari. Ara mateix el seu plafó *Vacances*, que vol ésser una obra definitiva, trontolla per tots cantons: teble de dibuix, prim de colorit, de composició, produeix una impressió estranya, que fa pensar en els sofriments de l'artista per a infantar-la. Alguna figura encertada, algun fragment ben pintadet, ens diuen que l'Aragay ha posat tota la seva voluntat. De les altres pintures *L'espardenyer* em sembla la més acertada, així com un avantprojecte de decoració interior.

*
**

En Gustau Violet, l'escultor rosellonés tan nostre, té exposades a «Câ'n Dalmau» unes quantès testes correctes i expressives; la *Vella rosenollesa* i *El filòsof* parlen talment; *Melangia* resulta tan natural que l'encomana a qui la mira; *Flora* és una manifestació de pujança i de plenitud endevinada. Res, que per En Violet les escultures boniques són *flors i violes*.

En Llimona mereix ésser anomenat el rei de la setmana pels magnífics carbons que té exposats a les «Layetanas», així com pels paisatges *Els safaretxos*, *Bons amics* i *Montcabrer*, justos de llums i d'ambient i amb un segell personal de Câ'l Ample.

Heu's aquí un bon artista que ha evolucionat força i bé.

Coses del temps.—C. ARBÓ

:: ESQUELLOTS ::

El primer de Maig fou un triomf per a la classe obrera. Les muntanyes oferien ermós aspecte, donant una prova més de fraternitat i d'amor a la germanor humana.

◇◇

L'oli va fugint d'Espanya i es va augmentant el preu, i comença l'escassetat.

Sort tenim d'aquesta Junta d'Abastos. que més que bastos, són sotes d'oro.

◇◇

L'administrador d'una caixa de Segurs denuncià al seu dependent que se n'ha endut *documents* (no pessetes) que diuen que són de valor.

De segur que aquest home que ha fet aquest robo tan *segur* en una casa de Segurs deu ésser fidel de coses de gran importància i de gran responsabilitat, i devia guanyar almenys. *vint durus*.

Caldria ésser jutge per a poguer condemnar a la Casa o al qui se n'ha endut solament papers .. mullats

Hi han coses que fan riure i denúncies que endevinem els motius lògics de certa gent.

◇◇

Al Passatge de la Pau l'altre dia hi va haver un aconteixement: la inauguració del Garage Comercial Manymbert.

La inauguració es va celebrar amb xampany i amb ballaruga. Va ésser una festa molt alegre.

Més val així!

LA FRESCOR A L'ORDRE DEL DIA

—Aquest peix no és fresc.
 —Que no és fresc? Si encara belluga!
 —També belluga vostè i està ben passada!

La llaua torna a córrer i la comencen a repartir... de franc.
 Crec que es farà una fàbrica nova a fi d'atendre les necessitats de molts senyors que necessiten llaunes pels *cantis*.

S'ha donat també permís per a exportar patates.
 Viscal Ara hi hauran pisos al carrer de Robador, Nou i tot Dreçanes ..
 Ja era hora que vingués aquesta llei.

Està a punt d'inaugurar-se una Exposició Universal d'Avicultura-
 Els cartells anunciadors posen, tot seguit, aquesta nota: «Magnífica exhibición de flores».

Ja ens explicaran quina avicultura és aquesta
 Malgrat tot, cal remarcar l'èxit d'aquesta interessant Exposició.

S'anuncia una nova pel·lícula del «Caballero Audaz», conegut
 «literatoide».

Valdrà la pena de no anar-hi. Tot el que faci aquest senyor
 ens fa l'efecte d'una mena d'estofat de llebre sense llebre.

I serse gat.
 Perquè ni tan sols això sap fer. Ni tan sols donar gat per llebre,
 que és lo que amb aquella gràcia fan la majoria dels *escritores*
 madrilenys d'avui, i d'ahir.

Mr. Albert Thomas ha donat una conferència a la Residència
 d'Estudiants de Madrid

Ha parlat de la finalitat de l'Oficina Internacional del Treball.
 I ningú l'hi ha fet cas. Perquè aquí, això del treball, és una cosa
 que no ens entra. Ni ens surt.

Ni ens surt d'allí on solen sortir aquestes coses.

Els diaris diuen que a En Navarrete el volien robar quan viatjava
 a l'Ambulància d'Andalusia.

I ell, que no és tonto, es veu que va pensar-hi i decidí posar
 el negoci pel seu compte.

Es lógic aquest afany d'emancipació. Tots hi hem pensat alguna
 vegada. S'ha de treballar per compte d'un
 Encara que certs negocis tinguin les seves *quebras*.

La pilota està seriament malalta. El seu estat és de pronòstic
 greu. Ara més que mai pot dir-se que tenim la pilota al terrat.
 Se'ns ha posat tan malament als catalans aquesta malaltia de
 la pilota, que fins hi ha que pensa treure-la de l'escudella de pagès
 i no veure-la ni a la carn d'olla.

En Cambó, avorrit de fer viatges per mar, s'ha empescat un
 gran entreteniment: el de fer traduir la Bíblia al català.

Gent mal intencionada ha fet córrer que la Bíblia que es traduirà
 serà la Bíblia en vers d'En Carulla, i que han estat encarregats
 d'aquesta traducció en López-Picó i En Segarra.

Nosaltres no ho creiem.
 Fóra bromes, és força agradable per a la cultura catalana
 aquesta nova. Així és com es fa pàtria, més que amb dinades i
 xerrades a l'Hotel Metropolità.

La «Fundació Bernat Metge» és una bella prova de ço que es
 pot fer literària i editorialment a Catalunya
 Aquesta traducció de la Bíblia, també.
 Felicitem-nos-en.

**Aquest número ha passat per la prèvia
 censura militar**

OBRA DE GRAN ACTUALIDAD

IRWHING

La radiotelefonía al alcance de todos

El misterio de las transmisiones radiotelegráficas al alcance de todas las inteligencias
Modelos, dimensiones y croquis para la construcción y montaje de los aparatos captadores de
las ondas emitidas por las más importantes estaciones emisoras de Europa

Traducción de N. Aguilar Muñoz

Un tomo 8.º encuadernado

5 PESETAS

D I C C I O N A R I

Català-Castellà

&

Castellà-Català

PER

A. ROVIRA I VIRGILI

Un volum de 840 planes, relligat amb pegamoit

QUINZE PESSETES

Obras
— de —

José María de Pereda

Los hombres de Pro	5 pesetas
El Buey suelto...	5 »
Don Gonzalo González de la Gonzalera	5 »
De tal palo, tal astilla	5 »
Escenas montañosas	5 »
Tipos y paisajes.	5 »
Esbozos y rasguños	5 »
Bocetos al temple - Tipos trashumantes.	5 »
Sotileza	5 »
El sabor de la tierra.	5 »
La Puchera	5 »
La Montálvez.	5 »
Pedro Sánchez	5 »
Nubes de estío	5 »
Peñas arriba	5 »
Al primer vuelo	5 »
Pachín González y Biografía del autor	5 »

CAMILO FLAMARION

: La muerte :

Pesetas 1

ANTONIO PAGADOR

LOS VENENOS SOCIALES

OPIO-MORFINA

Un tomo en 8.º

Pesetas 10

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remestent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franquia ig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's re 1st, además 30 céntims per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebalizes.

BARRACÒPOLIS

—A on penses passar l'estiu?
—No ho sé pas. Depèn d'allà on ens trasladin el xalet!